

Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında

“Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ölkəmiz üçün ən ağır problemdir. Uzun illərdir ki, biz atəşkəs rejimində yaşayırıq. Təəssüflər olsun ki, bu məsələ ilə bilavasitə məşğul olan ATƏT-in Minsk qrupunun fəaliyyəti hələlik heç bir nəticə vermir. Biz hələ də ümidlərimizi itirmirik. Hələ də ümid edirik ki, həmsədrlər bu məsələ ilə daha ciddi şəkildə, məsuliyyətlə məşğul olacaqlar. Bu məsələ öz həllini tapmalıdır. Bu problem yalnız bir neçə prinsiplər, beynəlxalq hüquq normaları əsasında həll oluna bilər: Azərbaycanın torpaqları işğaldan azad olunmalıdır, bir milyon qaçqın və köçkün öz doğma yurdlarına qayıtmalıdır, ölkəmizin ərazi bütövlüyü bərpa edilməlidir. Azərbaycan heç vaxt bu vəziyyətlə, torpaqlarının işğal altında qalması ilə barışmayacaqdır. Hamı bilməlidir ki, sülh tərəfdarı olmağımıza baxmayaraq, müharibənin yenidən başlanmamasını və bu məsələnin sülh yolu ilə həllini istəməyimizə baxmayaraq, bizim səbrimiz də tükənməz deyildir. Azərbaycan öz doğma torpaqlarını nəyin bahasına olursa-olsun, azad edəcəkdir.”

*Andiçmə mərasimində nitqindən
(31 oktyabr 2003-cü il)*

***

"...ermənilər Dağlıq Qarabağ ərazisinə yalnız XIX əsrin əvvəllərində köçürülmüşlər. Bu, tarixi faktdır. 1970-ci illərdə Dağlıq Qarabağın mərkəzində ilk erməni məskənlərinin salınmasına həsr olunmuş abidə də ucaldılmışdı. Bu abidə ermənilərin Qarabağ torpağına ayaq basmasının 150 illiyinə həsr olunmuşdu. Ona görə də onların bu torpağa iddialarının heç bir tarixi əsası yoxdur.

Məsələnin indiyə qədər həll olunmamasının digər bir səbəbi də beynəlxalq aləmin yeritdiyi ikili standartlardır. Əgər, dünyanın hansısa hissəsində hansısa bir ölkənin ərazisi digər ölkə tərəfindən zəbt olunursa, bu zaman beynəlxalq aləm öz resurslarından, siyasi, diplomatik vasitələrdən, yeri gələrsə, hərbi vasitələrdən istifadə edir və ədaləti bərpa edir. Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsi ilə bağlı isə bu cür tədbirlər görülmədi. Ona görə də Azərbaycan xalqı beynəlxalq aləmin bu cür münasibətini ikili standart kimi qəbul edir".

*Fransa Beynəlxalq Əlaqələr İnstitutunda görüşdə nitqindən
(27 yanvar 2004-cü il)*

***

"Ermənistanla Azərbaycan arasındakı münaqişə bütün regionda çox böyük təhlükə və gərginlik mənbəyidir. Ona görə də Azərbaycan bu münaqişənin dincliklə nizama salınmasına tərəfdar olduğunu dəfələrlə bəyan etmişdir. Təbii ki, bu nizamasalma beynəlxalq hüququn prinsip və normalarına əsaslanmalıdır. Günün reallığı belədir ki, Azərbaycan ərazisi Ermənistan silahlı birləşmələrinin işğal altındadır".

*Moskva Dövlət Beynəlxalq Münasibətlər İnstitutunda görüşündə çıxışından
(7 fevral 2004-cü il)*

***

“Ermənistanın Azərbaycana qarşı təcavüzü nəticəsində, işğalçılıq, etnik təmizləmə siyasəti nəticəsində bir milyondan artıq soydaşımız qaçqın və köçkün vəziyyətinə düşüb. Əfsuslar olsun ki, dünyada bu göstəriciyə görə Azərbaycan, demək olar, yeganə ölkədir. Səkkiz milyon əhalinin bir milyonu qaçqın və köçkündür. Bu, çox böyük humanitar fəlakətdir.”

*“Azərbaycanda 10 illik humanitar fəaliyyət: təsir, qazanılmış təcrübə,
gələcək istiqamətlər” mövzusunda Beynəlxalq konfransda nitqindən
(17 fevral 2004-cü il)*

***

"Ümidvarıq ki, bu münaqişə həll ediləcəkdir, lakin onun həlli ancaq hamılıqla qəbul olunmuş beynəlxalq hüquq normaları gözlənilməklə, yəni, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün tamamilə bərpa edilməsi, bütün işğalçı qüvvələrin əraziləri-mizdən çıxarılması və qaçqın-köçkünlərin öz daimi yaşayış yerlərinə qayıtması təqdirdə mümkündür.

*Lev Qumilyov adına Qazaxıstan Dövlət Avrasiya Universitetində nitqindən
(1 mart 2004-cü il)*

***

"Azərbaycanın ərazi bütövlüyü bərpa ediləcək, işğal olunmuş torpaqlar azad ediləcək və bir milyondan çox qaçqın, köçkün öz doğma torpaqlarına qayıdacaqdır. Bu, zamanın tələbidir. XXI əsrdə ölkələr sülh içində yaşamalıdır. XXI əsrdə beynəlxalq ictimaiyyət Avropada bir ölkənin digər ölkənin torpaqlarını işğal etməsi ilə barışmamalıdır".

*Bilkənd Universitetinin fəxri doktoru diplomu və İhsan Doğramacı adına
Dünya sülh mükafatı təqdimmə mərasimində nitqindən
(14 aprel 2004-cü il)*

***

"Tarixə nəzər salsaq, - münaqişənin tarixini çoxları yaxşı bilirlər, - ermənilər bugünkü Dağlıq Qarabağ ərazisinə gəlmədirlər. Ermənilər Dağlıq Qarabağ ərazisinə 1820-ci illərdən gəlmişlər. Onlar azərbaycanlıların qonaqpərvərliyindən istifadə edib bu yerlərdə məskən salmışlar. Bir əsr keçəndən sonra separatist hərəkətə başladılar. Mənim dediklərimin təsdiqini tapmaq üçün keçmiş Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətindəki abidənin şəklinə baxmaq kifayətdir. Həmin abidə 1970-ci illərdə ucaldılmış və ermənilərin ilk köçünün Dağlıq Qarabağda məskən salmasının 150 illiyinə həsr olunmuşdur. Abidəni də ermənilər özləri ucaltmışlar."

*Strasburqa səfəri çərçivəsində Avropa sarayında çıxışından
(29 aprel 2004-cü il)*

***

"Biz bu vəziyyətlə barışa bilmərik. Azərbaycan heç zaman ərazisinin itirilməsi ilə razılaşmayacaqdır. Məsələnin həllində beynəlxalq hüquq normaları əsas götürülməlidir. Azərbaycan dünyadakı bütün ölkələrin ərazi bütövlüyünə hörmətlə yanaşır və özünə də eyni münasibətlə yanaşmağı tələb edir. Bizim ərazi bütövlüyümüz bərpa olunmalıdır. Ermənistanın işğalçı qüvvələri zəbt olunmuş ərazilərdən geri çəkilməlidir. Qaçqınlara-köçkünlərə doğma yurdlarına qayıtmaq imkanı verilməlidir".

*AŞPA-nın yaz sessiyasındakı iclasında çıxışından
(30 aprel 2004-cü il)*

***

"Avropa Şurasında qəbul olunmuş bu sənədlər böyük əhəmiyyət kəsb edir. İlk dəfədir ki, belə mötəbər bir təşkilat öz sənədlərində Ermənistanı Azərbaycanın ərazilərini işğal etmiş bir dövlət kimi tanıyır. Bəzi qətnamələrdə Azərbaycanın bütün işğal olunmuş rayonlarının adı çəkilir. Digər qətnamələrdə bir milyondan artıq qaçqın-köçkün məsələsinə toxunulur. Bəzi sənədlərdə "Dağlıq Qarabağ və Azərbaycanın işğal olunmuş digər əraziləri" ifadəsi işlədilir. Bunun özü də vacibdir, çünki sənədlərdə tanınır ki, Dağlıq Qarabağın özü də ermənilər tərəfindən işğal olunmuş Azərbaycan ərazisidir".

*AŞPA-da mətbuat konfransından çıxışından
(30 aprel 2004-cü il)*

***

"...Heydər Əliyev çoxlu səylər qoymuşdur ki, Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında əsl həqiqətləri bütün dünya ictimaiyyətinə çatdırsın. Məhz o illər ərzində görülən işlərin, təbliğat işlərinin nəticəsində dünya birliyində bu münaqişə haqqında ədalətli təsəvvür yaranıbdir."

*Bakıda "Heydər Əliyev Fondu"nun təntənəli açılış mərasimində nitqindən
(10 may 2004-cü il)*

***

“Biz istəyirik ki, Ermənistan öz qoşunlarını bu ərazidən çıxarsın. Ermənilər artıq öz müqəddəratını təyin etmişlər. Ermənilərin yaşadıkları bütün yerləri Ermənistan hesab etmək olmaz. Bu gün onlar San-Fransiskoda, Marseldə, Gürcüstanda, Rusiyada yaşayırlar. Amma bu o demək deyil ki, onlar harada yaşayırlarsa, orada müstəqil dövlət yaratmaq lazımdır.”

***Belçika Krallığına işgüzar səfər zamanı "Evronews" telekanalına müsahibədən
(18 may 2004-cü il)***

***

"Avropa Birliyinin bu məsələdə daha fəal mövqe tutacağına da ümid bəsləyir. Biz özümüzü Avropanın bir hissəsi hesab ediriksə, həm Azərbaycan, həm də Ermənistan bu yeni "qonşuluq siyasəti"nin çərçivəsindədirsə, bir ölkənin digər ölkənin ərazilərini işğal etməsinə son qoyulmalıdır. Bu, Avropa ailəsinə xas olan davranış tərzidir".

***Avropa Komissiyasında mətbuat konfransındakı çıxışından
(18 may 2004-cü il)***

***

"...ümid edirik ki, danışıqlar yolu ilə sülh müqaviləsinə nail ola bilərik. Əlbəttə ki, bu müqavilə beynəlxalq hüquq normalarına əsaslanmalıdır, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü bərpa olunmalıdır".

***28 may Respublika Günü münasibətilə rəsmi qəbulda nitqindən
(27 may 2004-cü il)***

***

"Ermənistan heç vaxt Azərbaycanla iqtisadi və digər sahələrdə inkişafda rəqabət apara bilməyəcəkdir. Çox sevindirici haldır ki, dünyanın aparıcı ölkələri, onların rəhbərləri artıq birmənalı şəkildə bu məsələdə Azərbaycanı dəstəkləyirlər. Daha doğrusu, haqqı, ədaləti dəstəkləyirlər. Ancaq bir daha qeyd etmək istəyirəm ki, Azərbaycan heç vaxt torpaqlarının itirilməsi ilə barışmayacaq, bu məsələdə heç bir güzəştə getməyəcəkdir. Hər an hazır olmalıyıq ki, bu məsələni bütün başqa yollarla, nəyin bahasına olursa-olsun, Azərbaycanın xeyrinə həll edək. Mən buna inanıram".

***Mingəçevirdə məcburi köçkünlər üçün salınmış qəsəbənin açılış mərasimində nitqindən
(9 iyun 2004-cü il)***

***

“Separatizm və hər hansı bir dövlətin ərazi bütövlüyünə qəsd beynəlxalq təşkilatların və iri dövlətlərin çox fəal müdaxiləsinin predmeti olmalıdır. Azərbaycan on ildən çoxdur ki, erməni təcavüzündən və ərazimizin 20 faizinin Ermənistan tərəfindən işğal olunmasından əziyyət çəkir. İndi biz bu təcavüzə son qoymağa çalışırıq. Biz sülh danışıqları aparırıq, lakin hamı bilməlidir ki, Azərbaycan xalqının səbri tükənməz deyildir. Azərbaycan xalqı ərazisinin bir hissəsinin işğal altında olması ilə heç vaxt razılaşmayacaqdır.”

***Gürcüstana dövlət səfəri çərçivəsində dövlət başçılarının birgə mətbuat konfransında bəyanatından
(14 iyun 2004-cü il)***

***

“Suveren Azərbaycanın ərazilərinin Ermənistan tərəfindən işğalına cavab olaraq, BMT Təhlükəsizlik Şurasının 1993-cü ildə 822, 853, 874, 884 nömrəli 4 qətnaməni yekdilliklə qəbul etdiyini bir daha yada salmaq istədim. Bu qətnamələr Dağlıq Qarabağ bölgəsinin Azərbaycanın tərkib hissəsi olmasını təsdiqləmiş və Azərbaycanın ərazi bütövlüyünə və suverenliyinə, beynəlxalq birlik tərəfindən tanınmış sərhədlərinə hörmət edilməsinə qəti şəkildə çağırılmış və ərazilərin əldə edilməsi məqsədi ilə güc işlədilməsinin yolverilməz olduğunu vurğulamışdır.”

***BMT Baş Məclisi 59-cu sessiyasının ümumi müzakirələrində çıxışından
(24 sentyabr 2004-cü il)***

***

“Qətnamələrə məhəl qoymayan, hərbi təcavüzünün nəticələrini möhkəmləndirməyə çalışan və bu hərəkətlərinə görə cəzasız qalan Ermənistan nəticə etibarilə işğal olunmuş Azərbaycan ərazilərində Ermənistan əhalisinin kütləvi şəkildə qeyri-qanuni məskunlaşdırılması kimi qəddar siyasət həyata keçirmişdir ki, bu da beynəlxalq hüququn, xüsusilə Müharibə Zamanı Mülki Şəxslərin Müdafiəsi üzrə 1949-cu ildə qəbul edilmiş 4-cü Cenevrə Konvensiyasının müddələrinin açıq şəkildə növbəti pozulmasıdır.”

***BMT Baş Məclisi 59-cu sessiyasının ümumi müzakirələrində çıxışından
(24 sentyabr 2004-cü il)***

***

"Bu gün bizim 20 faiz ərazimiz Ermənistan silahlı qüvvələrinin işğalı altındadır. Bu işğalın nəticəsi kimi 1 milyon azərbaycanlı öz torpaqlarını və ev-əşiklərini itirərək, qaçqın və köçkünə çevirilmişdir. Bu, böyük humanitar böhran, böyük humanitar faciədir".

***Nyu-Yorkun Kolumbiya Universitetində görüşü zamanı çıxışından
(25 sentyabr 2004-cü il)***

***

“Dağlıq Qarabağ heç zaman müstəqillik əldə etməyəcəkdir. Biz ərazi bütövlüyümüz və suverenliyimizlə bağlı heç zaman, heç bir kompromisə getməyəcəyik və beynəlxalq birlik Dağlıq Qarabağdakı hərbi rejimi heç zaman özünün bir hissəsi kimi tanımayacaqdır. Dağlıq Qarabağ erməniləri muxtariyyət çərçivəsində milli azlıq kimi yaşamağı davam etdirə bilərlər.”

***“Röyter” agentliyinə müsahibəsindən
(1 oktyabr 2004-cü il)***

***

“Ermənilər vaxtaşırı beynəlxalq hüququn vacib elementi olan “millətlərin öz müqəddəratını təyin etmək” hüququ ilə manipulyasiya etməyə çalışırlar. Lakin bildirmək istəyirəm ki, ermənilər artıq bir millət kimi öz müqəddəratını təyin edə bilməzlər. Onların müstəqil Ermənistan dövləti vardır.

...8 milyon əhalisi olan ölkəmizdə bir milyondan artıq insan qaçqın və məcburi köçkün vəziyyətinə düşmüşdür. Biz ümumi əhalinin sayına nisbətə qaçqın-köçkünlərin sayına görə dünyada birinci yerdəyik.”

***“Röyter” agentliyinə müsahibəsindən
(1 oktyabr 2004-cü il)***

***

"Azərbaycan öz mövqeyini birmənalı şəkildə bəyan etmişdir. Bu mövqe dəyişməz olaraq qalır. Azərbaycanın ərazi bütövlüyü danışıqlar mövzusunda çevrilə bilməz. Azərbaycanın ərazi bütövlüyü bərpa olunmalıdır, işğalçı qüvvələr işğal edilmiş torpaqlardan çıxmalıdır. Bu, bizim prinsiplial, dəyişməz mövqeyimizdir".

***Nazirlər Kabinetinin iclasında giriş nitqindən
(7 dekabr 2004-cü il)***

***

“Biz bütün dövlətlərin ərazi bütövlüyünə hörmətlə yanaşırıq və əlbəttə ki, özümüzdə də belə münasibət göstərilməsini istəyirik. Ümidvarıq ki, haqq-ədalət və beynəlxalq hüquq normaları zəfər çalacaqdır. Təcavüzə son qoyulacaq, işğalçı qoşunlar zəbt edilmiş ərazilərimizdən çıxarılacaq, nəhayət, sülh bərqərar olacaqdır. Biz bunu sülh yolu ilə həll etmək istəyirik.”

*Azərbaycanda İTAR-TASS günlərinin iştirakçıları ilə görüşdə çıxışından
(22 yanvar 2005-ci il)*

***

“Minsk qrupu məhz ona görə yaradılmışdır ki, tərəflər razılığa gələ bilməmişlər. Ona görə də biz hesab edirik ki, Minsk qrupunun fəaliyyəti, ilk növbədə, beynəlxalq hüququn prinsipləri və normalarının qorunmasına yönəldilməlidir. Bu da ondan ibarətdir ki, hər bir dövlətin ərazi bütövlüyü toxunulmazdır.”

*"Nezavisimaya qazeta"nın müxbiri Viktoriya Panfilovaya müsahibəsindən
(8 fevral 2005-ci il)*

***

“Beynəlxalq hüquq normaları hər bir ölkə üçün əsas prinsip olmalıdır. Azərbaycan heç bir başqa ölkənin torpaqlarını işğal etməyibdir. Heç bir başqa ölkənin torpağında bizim gözümüz yoxdur. Amma biz öz torpaqlarımızı da heç kimə verən deyilik. Əgər biz buna sülh yolu ilə nail ola bilməsək, yeni vəziyyət yaranacaq və onda Azərbaycan başqa variantlarla məşğul olacaqdır.”

*Novruz bayramı münasibətilə keçirilən ümumxalq şənliyində çıxışından
(22 mart 2005-ci il)*

***

“Hesab edirik ki, uzun illər ərzində Azərbaycan tərəfindən Dağlıq Qarabağ ermənilərinə mümkün olan ən yüksək muxtariyyət statusunun verilməsi təklifi kifayət qədər ciddi güzəştədir. Bununla yanaşı, biz həmin regionda yaşayan hər kəsin təhlükəsizliyinə zəmanət veririk. Bu təklif hərtərəfli nizamlanma üçün çox vacib element kimi hesab edilə bilər. Lakin eyni zamanda, Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ üzərindəki suverenliyi kompromis mövzusu ola bilməz. Biz ərazi bütövlüyümüz ilə bağlı heç bir güzəştə gedə bilmərik.”

*Avropa Şurasının üzvü olan ölkələrin dövlət və hökumət
başçılarının üçüncü zirvə görüşündə çıxışından
(16 may 2005-ci il)*

***

"Ermənistanla münaqişədə Azərbaycan artıq danışıqlar prosesində üstünlüyü ələ alıbdir. Siyasi təşəbbüs bizim əlimizdədir. Hüquqi əsaslar bizim əlimizdədir. İqtisadi potensial bizim əlimizdədir. Ordu potensialı bizim tərəfimizdədir. Biz istədiyimizə nail olacağıq, doğma torpaqlarımızı azad edəcəyik".

*Milli Qurtuluş Günü münasibətilə Yeni Azərbaycan Partiyasının keçirdiyi mitinqdə nitqindən
(15 iyun 2005-ci il)*

***

"Bəzi hallarda güzəştlərdən söhbət açılır. Hesab edirəm ki, uzun illər ərzində bizim sülh danışıqlarına sadıq olmağımız Azərbaycan tərəfindən edilən böyük güzəştdir. Biz çalışırıq və çalışacağıq ki, bütün imkanlardan istifadə edib Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həllinə nail olaq, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü bərpa edək və qaçqın-köçkün vəziyyətində yaşayan soydaşlarımızı öz doğma torpaqlarına qayıtsınlar. Amma eyni zamanda, bütün diplomatik və siyasi səylərlə yanaşı, biz onu da gözəl bilirik ki, ölkə güclü olmalıdır.

Azərbaycanın iqtisadi potensialı gücləndikcə Azərbaycanın qarşısında duran bütün məsələlər öz həllini tapacaqdır. Bizim üçün ən önəmli olan məsələnin - Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli üçün Azərbaycanın ordu-su güclü olmalıdır".

***Heydər Əliyev adına Azərbaycan Ali Hərbi Məktəbinin növbəti buraxılışına həsr olunmuş təntənəli mərasimdə nitqindən
(25 iyun 2005-ci il)***

***

"...münaqişə yalnız və yalnız aşağıdakı prinsiplər əsasında öz həllini tapa bilər. işğal edilmiş torpaqlar işğalçı qüvvələrdən azad olunmalı, qaçqınlar, köçkünlər öz doğma torpaqlarına - Dağlıq Qarabağın ətrafındakı bölgələrə və Dağlıq Qarabağın özünə qayıtmalıdır. Ondan sonra Dağlıq Qarabağın statusu müəyyən oluna, Azərbaycanın tərkibində Dağlıq Qarabağ ermənilərinə dünyada mövcud olan ən yüksək muxtariyyət verilə bilər".

***2005-ci ilin birinci yarısında Respublikamızın sosial-iqtisadi inkişafının yekunlarına və qarşıda duran vəzifələrə həsr olunmuş müşavirədə giriş nitqindən
(21 iyul 2005-ci il)***

***

"Ermənistan silahlı qüvvələrinin işğal etdikləri Dağlıq Qarabağda və digər yeddi rayonda qədim mədəniyyət abidələri məhv edilmiş, məscidlər dağıdılmış, müsəlman məzarları təhqir olunmuş, müsəlman sivilizasiyasının izləri yer üzündən silinmişdir".

***İslam Konfransı Təşkilatının Məkkədə keçirilmiş Üçüncü Fövqəladə zirvə toplantısında nitqindən
(7 dekabr 2005-ci il)***

***

"2005-ci ildə Praqa prosesi daha da möhkəmləndi. Bildiyiniz kimi, Praqa prosesi mərhələli həll deməkdir. Azərbaycanın mövqeyi bütün zamanlarda məhz bundan ibarət olmuşdur və Praqa prosesinin möhkəmlənməsi danışıqlar prosesində bizim mövqələrimizi daha da gücləndirdi. Diplomatik səylərimizin gözəl nəticələridir. Amma bütün bunlara rəğmən, məsələ öz həllini tapmır. Bütün bu diplomatik uğurlar, əlbəttə ki, bizi sevindirir və mövqeyimizi gücləndirir. Ancaq bir halda ki, torpaqlarımız hələ də işğal altındadır, bütün bu nəticələrin böyük əhəmiyyəti yoxdur. Əhəmiyyət o olacaq ki, Azərbaycan torpaqları işğalçı qüvvələrdən azad olunacaq, bizim soydaşlarımız öz doğma torpaqlarına qayıdacaqlar. Bizim soydaşlarımız işğal olunmuş torpaqlara - Dağlıq Qarabağın ətrafında yerləşən torpaqlara və Dağlıq Qarabağa da qayıtmalıdır".

***2005-ci ilin sosial-iqtisadi yekunlarına həsr olunmuş iclasda yekun nitqindən
(31 yanvar 2006-cı il)***

***

“Azərbaycanın ərazi bütövlüyü heç vaxt danışıqlar mövzusu olmayacaqdır. Biz heç bir yolla razılıq vermərik ki, Dağlıq Qarabağ Azərbaycandan ayrılınsın, çünki bu, bizim torpağımızdır, bizim ulu babalarımız orada yaşayıblar. Ermənilər Dağlıq Qarabağa qonaq kimi gəlmişdilər. Çar Rusiyası XIX əsrin birinci yarısında onları oraya köçürmüşdü. 1978-ci ildə Dağlıq Qarabağda bunu əks etdirən bir abidə də ucaldılmışdır. Abidə ermənilərin Dağlıq Qarabağa gəlişinin 150 illiyini əks etdirirdi. Ondan sonra, yəni müharibə başlayanda, ermənilər təbii ki, onu vurub dağıtdılar ki, izi qalmasın.”

*Türkiyənin NTV televiziyasına müsahibəsindən
(23 fevral 2006-cı il)*

***

“Bu günlərdə biz Xocalı soyqırımının 14 illiyini yad etdik. Bu, bəşəriyyət əleyhinə olan cinayətdir və vaxt gələcək, bu cinayəti törətmiş insanlar məsuliyyətə cəlb olunacaqlar, beynəlxalq məsuliyyətə.”

*Ağdam rayonunda Bənövşələr qəsəbəsinin açılış mərasimində nitqindən
(1 mart 2006-cı il)*

***

“Avropada olan təcrübə onu göstərir ki, muxtariyyətlər var, milli azlıqlar mövcuddur. Ancaq milli azlıqlar varsa, bu, o demək deyil ki, onların bir ölkənin torpağını qoparıb həmin ölkənin ərazi bütövlüyünü pozmaq hüququ var.”

*Yaponiyaya rəsmi səfəri çərçivəsində Beynəlxalq Münasibətlər İnstitutunda görüşdə çıxışından
(8 mart 2006-cı il)*

***

"Hər hansı münaqişənin həlli üçün müəyyən çərçivələr mövcud olmalıdır. Bu baxımdan, beynəlxalq hüququn lazımı qaydada müəyyən edilmiş normaları mövcuddur. Azərbaycanın ərazi bütövlüyü danışıqlar mövzusu deyildir. Azərbaycanın ərazi bütövlüyü bütün ölkələr, o cümlədən Birləşmiş Ştatlar tərəfindən tanınmışdır".

*ABŞ-a rəsmi səfər çərçivəsində Beynəlxalq Münasibətlər Şurası ilə görüşdə çıxışından
(27 aprel 2006-cı il)*

***

"Azərbaycan xalqının səbrinin hüdudları var. Bizim heç bir qeyri-adi tələbimiz yoxdur. Biz özümüzmə məxsus olmayan torpağı tələb etmirik. Tələbimiz odur ki, ermənilər işğal etdikləri rayonları könüllü şəkildə, dinc yolla qaytarsınlar və beləliklə, azərbaycanlılar doğma yerlərinə qayıda bilsin və orada yaşasınlar. Danışıqlar bu istiqamətdə getməlidir".

*ABŞ-a rəsmi səfər çərçivəsində Beynəlxalq Münasibətlər Şurası ilə görüşdə çıxışından
(27 aprel 2006-cı il)*

***

“Azərbaycan da terrorizmdən əziyyət çəkmiş ölkədir. Erməni terrorist təşkilatları tərəfindən Azərbaycana və azərbaycanlılara qarşı 30-dan çox terror aktı törədilmişdir. Onların nəticəsində 2000-dən çox günahsız insan həlak olmuşdur.”

*İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının 9-cu zirvə toplantısının sədri nitqindən
(5 may 2006-cı il)*

***

“Avropa Şurası, İslam Konfransı Təşkilatı, GUAM və başqa beynəlxalq təşkilatların Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün bərpa edilməsini və Ermənistanın işğalçı qoşunlarının ərazilərimizdən çıxarılmasını tələb edən qətnamələri mövcuddur. Bütün bunlar münaqişənin həlli üçün əsasdır.”

*ABŞ-ın En-Bi-Si telekanalına müsahibəsindən
(6 iyun 2006-cı il)*

***

"Azərbaycana qarşı qərəzli məqalələrin arxasında da məhz erməni lobbisi dayanır. Biz bunu bilirik, öz mübarizəmizi aparmalıyıq və daha fəal olmalıyıq. Bu istiqamətdə öz siyasətimizi daha da güclü aparmalıyıq. Biz Ermənistanın işğalçı siyasətini ifşa etməliyik. Çünki reallıq da bundan ibarətdir. Ermənistan Azərbaycan torpaqlarını zəbt edibdir və Ermənistanın təcavüzkar, etnik təmizləmə siyasəti nəticəsində bizim 1 milyondan çox soydaşımız qaçqın, köçkün vəziyyətinə düşübdür".

*Azərbaycan Respublikasının diplomatik xidmət orqanların
rəhbərlərinin ikinci müşavirəsində nitqindən
(14 avqust 2006-cı il)*

***

"Bizim əleyhimizə çox böyük, mütəşəkkil, böyük maliyyə dəstəyinə malik olan və bəzi riyakar siyasətçilər tərəfindən dəstəklənən erməni lobbisi fəaliyyət göstərir. Biz onların təbliğatını ifşa etməliyik, darmadağın etməliyik, ancaq müdafiə naminə yox. Biz hücum etməliyik, çünki, həqiqət bizim tərəfimizdədir".

*Antalyada Türkdilli dövlətlərin və topluluqların 10-cu dostluq,
qardaşlıq və əməkdaşlıq Qurultayında nitqindən
(18 sentyabr 2006-cı il)*

***

"İslam Konfransı Təşkilatı, Avropa Şurası, GUAM təşkilatı və bir sıra başqa təşkilatlar bu məsələdə öz açıq, prinsipial mövqeyini ortaya qoyubdur. Ancaq əfsuslar olsun ki, bu qərarların icra mexanizmi yoxdur. Bizi narahat edən ən əsas məsələ odur ki, dünyanın ən mötəbər təşkilatı olan Birləşmiş Millətlər Təşkilatının da qərarların icrası ilə bağlı səmərəli mexanizmi yoxdur. İndi Birləşmiş Millətlər Təşkilatında gedən islahatlar haqqında fikir mübadiləsi aparılır. Hesab edirəm ki, birinci islahat ondan ibarət olmalıdır ki, bütün qəbul edilmiş qərarların icra mexanizmi olsun. Əgər qərar qəbul edilibsə, o, icra olunmalıdır".

*Bakıda İslam Konfransı Təşkilatının üzvü olan ölkələrin
Xarici İşlər Nazirləri Şurasının 33-cü sessiyasında nitqindən
(19 sentyabr 2006-cı il)*

***

İndiki danışıqlar formatı mərhələli həlli nəzərdə tutan Praqa prosesi formatıdır, yəni Ermənistanın işğalçı qüvvələrinin ərazilərimizdən çıxarılmasını, Dağlıq Qarabağın statusunun müzakirə edilməsini və təhlükəsizliyi möhkəmlətmək sistemini, habelə sülhyaratma əməliyyatını nəzərdə tutur. Ümumən, söhbət bundan gedir.”

*Qətarin “Əl-Cəzirə” teleyayım korporasiyasının əməkdaşlarına müsahibəsindən
(27 sentyabr 2006-cı il)*

***

“Birləşmiş Millətlər Təşkilatı Təhlükəsizlik Şurasının qəbul etdiyi 4 qətnamədə Ermənistan qoşunlarının Azərbaycanın işğal olunmuş rayonlarından qeyd-şərtsiz, dərhal çıxarılması tələb edilir. Amma Ermənistan buna məhəl qoymur. Avropa Şurasının iki il bundan öncə qəbul etdiyi qətnamədə aydın şəkildə deyilir ki, Ermənistan təcavüzkarlıq və Azərbaycana qarşı təcavüz etmişdir. Bu qətnamə də diqqətdən kənar qalır. Ermənistan beynəlxalq təşkilatların, ATƏT-in Minsk qrupunun vasitəçilərinin məsələnin dinc yolla həllinə yönəlmiş cəhdlərini kobudcasına pozur. Ermənistan tərəfi iki dəfə danışıqlar masasını tərk etmişdir. Biz orada dinc nizamlamaya artıq yaxın idik. Belə bir halda biz danışıqlar prosesini necə davam etdirə bilərik? Bizim səbrimiz artıq tükənməkdədir. Ona görə bu vəziyyət tamamilə aydın qavranılmalıdır. Azərbaycan heç vaxt Dağlıq Qarabağın müstəqilliyinə razılıq verməyəcəkdir. Bizim ərazi bütövlüyümüz Birləşmiş Millətlər Təşkilatı, bütün beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən tanınmışdır və dəstəklənir. Bu yaxınlarda onlar “Dağlıq Qarabağ Konstitusiyası” ilə bağlı səsverməni pisləmişlər. Avropa Şurası, Avropa İttifaqı, ATƏT-in Minsk qrupunun həmsədrləri və dünyanın aparıcı dövlətləri bunu pislədi.”

*Almaniyanın Konrad Adenauer Fondu tərəfindən təşkil olunmuş
“Azərbaycan XXI əsrdə - İnkişaf və perspektivlər” mövzusunda geniş müzakirələrdə nitqindən
(15 fevral 2007-ci il)*

***

“Birləşmiş Millətlər Təşkilatı Təhlükəsizlik Şurasının bu məsələyə dair 4 qətnaməsi icra olunmamış qalır. O qətnamələrdə işğalçı qüvvələrin çıxarılması nəzərdə tutulurdu. Beləliklə, məsələnin həll olunmaması bölgədə gərginliyin artmasına gətirib çıxarır. Bölgədə sülh bərqərar olunmur. Müvəqqəti atəşkəs mövcuddur, o da ki, çox həssasdır. Mən düşünürəm ki, Ermənistanda başa düşməlidirlər ki, biz artıq orta əsrlərdə yox, XXI əsrdə yaşayırıq və XXI əsrin əlamətləri hər bir ölkə üçün əsas olmalıdır. Biz istəyirik ki, bölgədə sülh olsun. Biz istəyirik ki, beynəlxalq hüquq normaları təmin edilsin. Hər bir işğalçı bilməlidir ki, bu işğalın sonu olmayacaqdır. Bu işğalın sonu ya sülh müqaviləsidir, ya da qaçılmaz məğlubiyyətdir.”

*Qara Dəniz İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının zirvə görüşündə çıxışından
(25 iyun 2007-ci il)*

***

“BMT-nin Təhlükəsizlik Şurası 1990-cı illərdə erməni qoşunlarının torpaqlarımızdan dərhal çıxarılmasını tələb edən 4 qətnamə qəbul etmişdir. Torpaqlarımızın işğal olunması və bir milyon insanın qaçqın və məcburi köçkün vəziyyətinə salınması 2005-ci ildə Avropa Şurasının sənədində qeyd olunmuşdur. Bu yaxınlarda BMT-nin Baş Məclisi qətnamə qəbul etmişdir və orada açıq şəkildə Azərbaycanın ərazi bütövlüyü dəstəklənir və Ermənistan silahlı qüvvələrinin işğal olunmuş ərazilərdən çıxarılması tələb edilir. Bu günlərdə NATO sammitində qətnamə qəbul olunmuşdur. Aydın şəkildə göstərilir ki, NATO-nun üzvü olan dövlətlər Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü dəstəkləyir, bundan əlavə göstərilir ki, bu münaqişə yalnız ərazi bütövlüyü prinsipi nəzərə alınmaqla həll olunmalıdır və oluna bilər. Bütün bunlar beynəlxalq birliyin çox əhəmiyyətli, müsbət bəyanatlarıdır. Amma reallıqda heç nə baş vermir.”

*“Azərbaycanda siyasi hüquqların qorunması – yeni meyarlar”
mövzusunda beynəlxalq konfransın xarici ölkələrdən olan iştirakçıları ilə görüşdə çıxışından
(7 aprel 2008-ci il).*

***

“Hər şey Ermənistan tərəfinin mövqeyindən asılıdır. Onlar anlamalıdırlar ki, təcavüz siyasəti, etnik təmizləmə siyasəti nəticəsində müvəqqəti olaraq torpaqlarımızın işğal altında saxlanması onlara xeyir gətirmir. Onları bütün layihələrdən təcrid edir, onların inkişafına əngəl törədir. Bu gün reallıq belədir ki, bu bölgənin ən önəmli, ən güclü ölkəsi Azərbaycandır. Bizimlə heç kim rəqabət apara bilməz. Sadəcə olaraq, indi bəzi statistik rəqəmlərə diqqət yetirsək, kifayətdir.

Hazırda Azərbaycanın dövlət xərcləri Ermənistanın dövlət xərclərindən təxminən 8 dəfə çoxdur. Bizim hərbi xərclər Ermənistanın bütün dövlət xərclərinə bərabərdir. Biz bu vəzifəni qarşıya qoymuşduq və ona nail olmuşuq. Ona

görə Ermənistan tərəfi özü qərar verməlidir: ya o, bundan sonra daha da çətin vəziyyətə düşəcək, təcrid olunmuş vəziyyətə düşəcək, ya da işğalçı siyasətinə son qoyaraq, Azərbaycan torpaqlarından çəkilərək, bölgəyə sülhün gətirilməsi üçün konstruktiv siyasət aparacaqdır.”

*Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 90 illik yubileyinə həsr olunmuş mərasimdə nitqindən
(27 may 2008-ci il)*

***

“Bizim təklifimizdə də məhz hazırda orada, Dağlıq Qarabağda yaşayan və gələcəkdə də yaşayacaq insanların təhlükəsizliyi öz əksini tapır; Dağlıq Qarabağın yerli özünüidarə məsələləri öz əksini tapır; Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün bərpa edilməsi məsələləri də öz əksini tapır. Dağlıq Qarabağın statusu haqqında qərar qəbul edilməsi qeyri-müəyyən vaxta təxirə salına bilər. İndiki halda biz Minsk qrupu həmsədrlərinin təklifini dəstəkləyirik. Münaqişənin nəticələrini aradan qaldırmaq lazımdır, Ermənistan işğalçı qüvvələrinin Dağlıq Qarabağın inzibati sərhədindən kənarda yerləşən ərazilərdən də çıxarılmasına nail olmaq lazımdır. Biz Ermənistan ilə Dağlıq Qarabağ arasında yerüstü əlaqəyə malik olmağın erməni tərəfi üçün vacibliyini başa düşürük və bu məsələdə problem görmürük. Laçın dəhlizi ilə bağlı məsələlər elə səmərəli həll edilə bilər ki, həm bu gün Dağlıq Qarabağda yaşayanların, həm də münaqişənin həllindən sonra oraya qayıdacaq azərbaycanlı əhəlinin kommunikasiya blokadasında qalmaq baxımından narahatlığı olmasın.

Yəni biz bu məsələyə məhz elə yanaşmağa çalışırıq ki, onu həll etmək mümkün olsun. Həm bizim təklifimizdə, həm də Minsk qrupu həmsədrlərinin təklifində ərazi bütövlüyünün bərpası, təhlükəsizliyə zəmanətin təmin edilməsi, bütün qaçqınların və daxili köçkünlərin Dağlıq Qarabağın ətrafındakı tarixi torpaqlarına və Dağlıq Qarabağa qaytarılması və gələcəkdə Dağlıq Qarabağın statusu barəsində hər iki tərəfi qane edən qərar qəbul olunması məsələləri əlaqələndirilir. Dağlıq Qarabağın statusu haqqında birtərəfli qərar qəbul edilə bilməz. Dağlıq Qarabağın Azərbaycandan hüquqi cəhətdən ayrılması mexanizmini nəzərdə tutan proseslərdə Azərbaycan özünün iştirakını mümkün saymır və heç vaxt bu proseslərdə iştirak etməyəcəkdir. Bu, bizim birmənalı mövqeyimizdir.

Eyni zamanda, biz başa düşürük ki, münaqişənin həlli üçün orada yaşayan insanlar özlərini təhlükəsiz şəraitdə hiss etməli, özünüidarə imkanlarına malik olmalı, öz həyatlarını yaşamaladırlar. Bu baxımdan bizim heç bir amirlik cəhdlərimiz və ya onların həyatına müdaxilə cəhdlərimiz yoxdur. Yəni mənim fikrimcə, bütün bu amillər birlikdə münaqişənin həllində irəliləyişə gətirib çıxara bilər.”

*Rusiyaya işgüzar səfəri çərçivəsində Rusiyanın
“Vesti” kanalına və İTAR-TASS agentliyinə müsahibəsindən
(18 aprel 2009-cu il)*

***

“Bəzən Ermənistanın mövqeyi Dağlıq Qarabağda yaşayanların öz müqəddəratını təyin etmək hüququna əsaslanır. Bu hüquq o demək deyil ki, öz müqəddəratını təyin etmək Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün pozulmasına gətirib çıxarmalıdır. Ermənilər bir millət kimi öz müqəddəratını artıq təyin edə bilərlər. Onlar suveren Ermənistan dövlətinə malikdirlər. Əgər bu məntiqlə yanaşsaq, dünyada əhalisi erməni olan 20 dövlət yarana bilər. İkincisi, ermənilərin və azərbaycanlıların Dağlıq Qarabağda öz müqəddəratını təyin etməsi suveren Azərbaycan dövlətinin hüddulları çərçivəsində baş verə bilər və verməlidir. Beynəlxalq hüququn normaları bunu tələb edir. Azərbaycan bu mövqedə qətiyyətlə dayanır və əminəm ki, münaqişə yalnız bu əsaslarla həll oluna bilər.”

*Avropa Komissiyasının sədri Joze Manuel Barrozu ilə birgə mətbuat konfransında çıxışından
(28 aprel 2009-cu il)*

***

“Azərbaycan ilə Ermənistan iqtisadi potensial baxımından çox fərqli ölkələrdir. Əgər 10 il, 15 il bundan əvvəl bizim aramızda həm hərbi, həm iqtisadi sahədə demək olar ki, balans var idisə, bu balans artıq çoxdan pozulubdur. Son illər ərzində Azərbaycan iqtisadiyyatı Ermənistan iqtisadiyyatı ilə müqayisəolunmaz dərəcədə artıb. Ordu quruculuğu prosesi sürətlə gedir. Əlbəttə ki, bütün amillər - həm beynəlxalq, həm siyasi, həm diplomatik amillər bizim mövqeyimizi dəstəkləyir. Beynəlxalq təşkilatların qərarları, Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Nizamnaməsi bizə belə

imkan verir ki, biz öz torpağımızı hərbi yolla işğalçılardan azad edək – öz torpaqlarımızı. Biz başqa ölkələrin ərazi bütövlüyünə müdaxilə etmək istəmirik.”

***Goranboy rayonuna səfəri çərçivəsində məcburi köçkünlər üçün salınan yeni qəsəbənin açılışında çıxışından
(20 noyabr 2009-cu il)***

***

“Xalqların öz müqəddəratını təyinetmə məsələləri ölkələrin ərazi bütövlüyünü pozmamalıdır və bu məsələ yalnız ölkələrin ərazi bütövlüyü çərçivəsində həll oluna bilər. Bu düstur Dağlıq Qarabağ məsələsinin həlli üçün hesab edirəm ki, həlledici ola bilər. Məsələ Azərbaycanın ərazi bütövlüyü çərçivəsində həll olunacaqdır. Bütün işğal edilmiş torpaqlardan Ermənistanın işğalçı qüvvələri çıxarılmalıdır. Bizim soydaşlarımız - məcburi köçkünlər ora qayıtmalıdır. Təhlükəsizlik tədbirləri görülməlidir. Gələcəkdə Dağlıq Qarabağın Azərbaycan və erməni icmaları yüksək muxtariyyət şəraitində, Azərbaycan dövləti tərkibində yaşamaladırlar. Bizim mövqeyimiz bundan ibarətdir.”

***Nazirlər Kabinetinin 2009-cu ilin sosial-iqtisadi inkişafının
yekunlarına həsr olunmuş iclasında giriş nitqindən
(18 yanvar 2010-cu il).***

***

“Bugünkü mərhələdə Ermənistan öz mövqeyini bildirməlidir. Uzun illərdir ki, biz Minsk qrupunun həmsədr ölkələrinin dövlət, hökumət başçılarına mövqeyimizi bildirmişik. Ermənistan danışıqları süni şəkildə uzadır. Ermənistan danışıqlarda səmimi deyildir və danışıqları sadəcə olaraq bir bəhanə kimi aparır və çox ləng aparır. Müəyyən mərhələlərdə razılaşıdırılmış məsələlərə yenidən qayıtmaq istəyir, yenidən onları ortaya qoyur ki, sadəcə olaraq vaxt udsun. Hesab edirlər ki, vaxt keçdikcə bu status-kvo vəziyyəti daha da möhkəmlənəcək və on ildən, iyirmi ildən sonra artıq qeyri-qanuni qurum olan Dağlıq Qarabağın elə bil ki, legitimləşdirilməsi üçün daha da əlverişli imkanlar olacaqdır.”

***Nazirlər Kabinetinin 2010-cu ilin birinci rübünün sosial-iqtisadi inkişafının
yekunlarına həsr olunmuş iclasında giriş nitqindən
(14 aprel 2010-cu il).***

***

“...Azərbaycan prinsip etibarilə yenilənmiş Madrid prinsipləri ilə razıdır. Düzdür, o təkliflərdə müəyyən məqamlar vardır ki, onlar bizi qane edə bilməz. Amma onlar daha çox texniki və redaktə xarakteri daşıyır.

Bütövlükdə prinsiplərə baxsaq, yenilənmiş Madrid prinsiplərində Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün bərpası və işğaldan əziyyət çəkmiş bütün insanların öz doğma torpaqlarına qaytarılması məsələləri öz əksini tapır. Ermənistandan isə cavab yoxdur və hesab edirəm ki, həmsədr ölkələr bu məsələ ilə bağlı öz qəti fikrini bildirməlidirlər. Nə vaxta qədər Azərbaycan bu cavabı gözləməlidir?! Daha doğrusu, həmsədr ölkələrin özləri nə vaxta qədər bu cavabı gözləməlidirlər?! Çünki yenilənmiş Madrid prinsipləri bizim təklifimiz deyildir, bu, üç həmsədr ölkənin təklifidir. Yəni ümid edirəm ki, bu ölkələr öz təkliflərinə hörmətlə yanaşacaqlar və son aylar ərzində danışıqlar prosesində pozuculuq fəaliyyəti aparan Ermənistana ciddi siqnallar getməlidir.

...Minsk qrupunun həmsədr ölkələri ilə Azərbaycan arasında mütəmadi qaydada ikitərəfli məsləhətləşmələr aparılır. Həm Amerika, həm Fransa, həm də Rusiya nümayəndələri ilə müxtəlif səviyyələrdə məsləhətləşmələr aparılır. Heç bir ölkə bu məsələnin həllində öz rolunu inkar etmir, yəni onu hansısa yollarla fərqləndirmir. Biz də öz növbəmizdə, burada heç bir ayrı-seçkiliyə yol verə bilmərik. Bizim üçün bütün həmsədr ölkələr bir qrup şəklində mövcuddur. Yəni, biz onları belə qəbul edirik və əlbəttə ki, hər bir ölkənin öz imkanları vardır. Təbii Rusiya, yeganə ölkədir ki, Azərbaycan ilə qonşudur, yəni bu bölgədə yerləşir. Rusiya həm Xəzər, həm Qafqaz ölkəsidir, həm də ki, qonşumuzdur. Şübhəsiz ki, bu bölgədə yerləşən ölkənin özünəməxsus imkanları və təsir mexanizmləri vardır.

...Ancaq buna baxmayaraq, mən yenə də demək istəyirəm ki, biz heç vaxt bu üç ölkəni bu məsələ ilə bağlı bir-birindən ayırmamışıq, yəni Minsk qrupu vahid bir orqanıdır. Onun həmsədrələri də vahid mövqedən çıxış edirlər və onların verdikləri təkliflər fərdi xarakter daşıyır.”

*Türkiyəyə işgüzar səfəri çərçivəsində
İstanbulda Azərbaycan jurnalistlərinə müsahibəsindən
(8 iyun 2010-cu il).*

***

“ATƏT-in Minsk qrupunun həmsədrələri tərəfindən 2009-cu ilin dekabr ayında Ermənistan ilə Azərbaycana təqdim edilmiş mərhələli variant prinsip etibarilə Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin uzunmüddətli həllinə nail olmaqda əsas kimi Azərbaycan tərəfindən qəbul edilmişdir. Əfsuslar olsun ki, Ermənistan tərəfi həmsədrələrin təklifinə aydın cavabını hələ də uzadır.”

*ABŞ-a işgüzar səfəri çərçivəsində
BMT Baş Məclisinin 65-ci sessiyasında çıxışından
(24 sentyabr 2010-cu il)*

***

“Bu münaqişənin nə üçün həll edilməməsinin səbəbinə gəldikdə isə, əsas səbəb Ermənistanın qeyri-konstruktiv mövqeyi, Ermənistanın bu münaqişəni həll etmək istəməməsi, eləcə də status-kvonun saxlanmasının Ermənistanın mənafeələrinə xidmət etməsi barədə onun yanlış təsəvvürüdür. Erməni tərəfi tənzimlənmə prosesini hər vasitə ilə ləngitməyə çalışır. Bəzən artıq razılaşdırılmış məsələlər Ermənistan tərəfindən yenidən müzakirə edilmək üçün mövzu kimi irəli sürülür. Beləliklə, bu prosesi sonsuz prosesə çevirmək cəhdləri göz qabağındadır.

...İkinci səbəb ondan ibarətdir ki, beynəlxalq birlik, mən deyərdim ki, beynəlxalq təşkilatların şəxsində elə həmin beynəlxalq birliyin özünün qəbul etdiyi qərarlara çox laqeyd yanaşır. İlk növbədə, BMT Təhlükəsizlik Şurasının erməni işğalçı qüvvələrinin Azərbaycan ərazisindən çıxarılmasını tələb edən dörd qətnaməsi, ATƏT-in Lissabon sammitinin qərarları və digər qərarlar, Avropa Parlamentinin, Avropa Şurasının, İslam Konfransı Təşkilatının qətnamələrində bu məsələ barədə beynəlxalq hüquq normaları çərçivəsində birmənalı fikir söylənilir. Ermənistan beynəlxalq hüquq normalarını kobud şəkildə pozur.”

*Ukrayna Milli Telekompaniyasına, bu ölkənin “Profil-Ukrayna”
jurnalına və “Den” qəzetinə müsahibəsindən
(25 oktyabr 2010-cu il)*

***

“Danışqlar prosesinin indiki raundu və ya indiki mərhələsi Madrid prinsipləri deyilən prinsiplər, onların yenilənmiş variantı əsasında aparılır. Bu variantda görə, hazırda Dağlıq Qarabağda yaşayan və oraya qayıdacaq insanların özünüidarə hüquqları təmin edilir, Azərbaycanın işğal altındakı bütün ərazilərinin azad olunması, azərbaycanlı məcburi köçkünlərin bu ərazilərə, o cümlədən Dağlıq Qarabağa qayıtması, Ermənistan ilə Azərbaycan arasında münasibətlərin qaydaya salınması, eləcə də təhlükəsizliyə zəmanət təmin edilir. İndi danışqlar masası üzərindəki format bundan ibarətdir. Əlbəttə, burada müəyyən məqamlar vardır, lakin qlobal mənada söhbət bu prinsiplərdən gedir. Əgər bunlar təmin edilərsə, əlbəttə, lap yaxın vaxtlarda biz irəliləyiş barədə danışa bilərik. Əks halda, regionda vəziyyətin sonrakı inkişafı müxtəlif ssenarilər üzrə gedə bilər.”

**“Mir” Dövlətlərarası Teleradio Şirkətinə müsahibəsindən
(15 fevral 2011-ci il)**

***

“Yenilənmiş Madrid prinsipləri nədən ibarətdir? Mən hesab edirəm ki, bu barədə heç bir şübhə və anlaşılmazlıq olmamalıdır. Mən hesab edirəm ki, vaxt gəlib çatıb, bu barədə biz açıq danışmalıyıq. İlk növbədə, orada işğal edilmiş torpaqlardan Ermənistan işğalçı qüvvələrinin çıxarılması nəzərdə tutulurdu. Beş rayondan dərhal, iki rayondan beş ildən sonra Ermənistan qoşunlarının çıxarılması və Azərbaycan vətəndaşlarının öz doğma torpaqlarına qayıtması nəzərdə tutulurdu. Dağlıq Qarabağa müvəqqəti statusun verilməsi də o təkliflərdə var idi. Dağlıq Qarabağla Ermənistan arasında olan dəhlizin fəaliyyət göstərməsi də o prinsiplərdə var idi.

Bölgəyə həm Ermənistan, həm Azərbaycan əhalisinin təhlükəsizliyinin təmin edilməsi üçün sülhməramlı qüvvələrin gətirilməsi zəruri idi. İşğaldan əziyyət çəkmiş bütün insanların əvvəlki məskunlaşma yerlərinə qayıtması da təmin edilməli idi.

Bax, qısaca desək, bu prinsiplər bundan ibarət idi. Ermənistan ilə Dağlıq Qarabağı birləşdirəcək dəhlizin parametrləri də o prinsiplərin tərkib hissəsi idi. Mən hesab edirəm ki, bu variant qəbul edilə bilər. Əlbəttə ki, bu, baza prinsipləridir. Bunun əsasında danışqlar aparılmalıdır və danışqların sonunda sülh müqaviləsi hazırlanmalıdır. Əlbəttə ki, sülh müqaviləsi hazır olanda son qərarı Azərbaycan xalqı verəcəkdir.”

**Nazirlər Kabinetinin 2011-ci ilin birinci yarısının sosial-iqtisadi
inkişafının yekunlarına həsr olunmuş iclasında giriş nitqindən
(12 iyul 2011-ci il)**

***

“Xocalı faciəsi bizim böyük dərdimizdir, böyük faciədir. Erməni faşistləri tərəfindən XX əsrin sonlarında törədilmiş çox böyük cinayətdir. Xocalı faciəsi erməni vəhşiliyinin, erməni faşizminin eybəcər sifətini bütün dünyaya göstərmişdir. Dinc əhaliyə qarşı bu qədər qəddarlıq, dünya miqyasında bəlkə də görünməmiş qəddarlıq bizim hamımızı dərinədən kədərləndirir, hiddətləndirir. 613 günahsız insan, - onlardan 106-sı qadın, 63-ü uşaqdır, - ermənilər tərəfindən qətlə yetirilmişdir.”

**Türkiyənin TRT televiziya kanalına müsahibəsindən
(29 fevral 2012-ci il)**

***

“Bu gün tək-cə Dağlıq Qarabağ deyil, həm də heç vaxt Dağlıq Qarabağ vilayətinin tərkibində olmamış yeddi rayon da işğal altındadır. Həmin rayonlarda erməni əhalisi yaşamamış, azərbaycanlı əhali yaşamışdır. Yəni, onlar hamısı oradan qovulmuşdur. Bu gün Ermənistanın həmin əraziləri işğal etməsinə haqq qazandırması getdikcə mürəkkəbləşir. Buna görə də status-kvonun dəyişməsi münaqişənin tənzimlənməsi üçün əsas ilkin şərtidir.”

**“Rossiya-24” telekanalına müsahibəsindən
(22 dekabr 2012-ci il)**

***

“Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsini, ərazilərimizin işğalı faktını nəzərə alaraq ordu quruculuğunu prioritet vəzifələrdən biri kimi müəyyənləşdirdik. Bu gün Azərbaycan Ordusu maddi-texniki, silah-sursat təchizatı, nizam-intizam, döyüş qabiliyyəti parametrlərinə görə Cənubi Qafqazın ən güclü ordusudur. Azərbaycanda Müdafiə Sənayesi Nazirliyi təsis olunmuş, hərbi təyinatlı müəssisələr işə salınmışdır və artıq 700 çeşiddə məhsul istehsal edilir.”

***Böyük Britaniyanın nüfuzlu “The Buisness Year” jurnalına müsahibəsindən
(4 aprel 2013-cü il)***

***

“Əsas prioritet məsələ əlbəttə ki, ərazi bütövlüyümüzün bərpasıdır. Bu, ən başlıca vəzifədir, bizim üçün ən ağırlı problemdir. Biz hamımız çalışmalıyıq ki, növbəti illərdə bu məsələni beynəlxalq hüququn ədalətli norma və prinsipləri üzərində həll edək.”

***Andiçmə mərasimində nitqindən
(19 oktyabr 2013-cü il)***

***

“...gələcəkdə azərbaycanlılar bütün tarixi torpaqlara qayıtmalıdır. Bizim tarixi torpaqlarımız Dağlıq Qarabağ və ətraf bölgələrlə məhdudlaşmır. O qədər də uzaq olmayan tarixə, XIX əsrin statistikasına baxsaq görərik ki, azərbaycanlıların yaşadıkları ərazi çox böyük olmuşdur. İndiki Ermənistan əslində Azərbaycanın tarixi torpağıdır. Ona görə, gələcəkdə biz bütün tarixi torpaqlara qayıdacağıq. Bunu gənclər də, uşaqlar da bilsinlər. Biz bu amalla yaşamalıyıq, yaşayırıq, yaşayacağıq.”

***Gəncədə 1500 məcburi köçkün ailəsi üçün tikilmiş yeni
aşayış məhəlləsi ilə tanışlıqdan sonra çıxışından
(21 yanvar 2014-cü il)***

***

“Xarici siyasətlə bağlı əsas problemimiz Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həll olunmamasıdır. Uzun illərdir ki, beynəlxalq hüquq, ədalət pozulur. Çünki Dağlıq Qarabağ Azərbaycanın ayrılmaz hissəsidir, bizim tarixi, əzəli torpağımızdır.

...Dağlıq Qarabağda bütün toponimlər Azərbaycan xalqının mədəniyyətini, tarixini əks etdirir. Nəinki Dağlıq Qarabağ, indiki Ermənistanın böyük bir hissəsi qədim Azərbaycan torpaqlarıdır.”

***Bakıda Novruz bayramı münasibətilə ümumxalq şənliyində çıxışından
(19 mart 2014-cü il)***

***

“Əslində çoxdan Ermənistana qarşı beynəlxalq sanksiyalar tətbiq edilməli idi. Çünki Ermənistan artıq iyirmi ildir ki, Azərbaycanın beynəlxalq birlik tərəfindən tanınan ərazisini işğal altında saxlayır. Dinc əhaliyə qarşı soyqırımı törətmişdir. Xocalı soyqırımını törətmişdir. Xalqımıza qarşı etnik təmizləmə siyasəti aparılıb. BMT Təhlükəsizlik Şurasının dörd qətnaməsi pozulur. Yəni, heç bir başqa buna oxşar halda bu qədər ədalətsizlik və qanun pozuntusu olmamışdır. Beynəlxalq normalar pozulur. BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələri icra edilmir. Digər beynəlxalq təşkilatların - Avropa Şurası, Avropa Parlamenti, ATƏT, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının qətnamələri icra edilmir. Onlara məhəl qoyulmur. Minlərlə Azərbaycan vətəndaşı həlak olubdur. Bizə qarşı soyqırımı törədilibdir. Nəticə etibarilə Ermənistana qarşı heç bir sanksiya tətbiq edilmir.”

***Nazirlər Kabinetinin 2014-cü ilin birinci rübünün sosial-iqtisadi inkişafının
yekunlarına və qarşıda duran vəzifələrə həsr olunmuş iclasında giriş nitqindən
(13 aprel 2014-cü il)***

***

“Azərbaycan beynəlxalq terrorizmə qarşı mübarizədə səylərin birləşdirilməsini dəstəkləyir. Azərbaycan özü terrorizmin qurbanı olub. Təkcə müstəqillik illərində erməni terror təşkilatları Ermənistanın dövlət qurumlarının rəhbərliyi ilə Azərbaycana qarşı 30-dan artıq terror aktı törədiblər ki, bunun da nəticəsində 2000-dən çox insan həlak olub.

Bu terror aktları Ermənistanın Azərbaycana qarşı işğalçılıq siyasətinin tərkib hissəsidir. Bu siyasət nəticəsində Azərbaycan ərazisinin 20 faizi, tarixi torpağımız olan Dağlıq Qarabağ və ətrafındakı yeddi rayon Ermənistan tərəfindən işğal olunmuş, bu ərazilərdə etnik təmizləmə siyasəti aparılmış və bir milyondan artıq soydaşımız qaçqın və məcburi köçkün vəziyyətinə düşmüşdür. 1992-ci ilin fevral ayında erməni silahlı qüvvələri Xocalıda dinc əhaliyə qarşı soyqırımını törətmişlər. Bu soyqırımını nəticəsində 613 günahsız insan qətlə yetirilmişdir. Bu gün dünyada 10-dan çox ölkə Xocalı soyqırımını rəsmən tanımışdır.”

Şanxayda Asiyada Qarşılıqlı Fəaliyyət və Etimad Tədbirləri üzrə Müşavirənin dördüncü Zirvə Toplantısında çıxışından (14 may 2014-cü il)

***

“Azərbaycanın ərazi bütövlüyü heç vaxt danışıqlar predmeti olmamışdır və olmayacaqdır. Münaqişə BMT Təhlükəsizlik Şurasının dörd qətnaməsi əsasında öz həllini tapmalıdır. Başqa həll variantı yoxdur. Biz imkan vermərik ki, öz ərazimizdə ikinci qondarma erməni dövlətini yaratsınlar. Birinci erməni dövləti bizim ərazimizdə, qədim Azərbaycan torpağında, İrəvan, Göyçə, Zəngəzurda qurulubdur. İkinci erməni dövləti olmayacaqdır. Heç vaxt qondarma Dağlıq Qarabağa heç bir hüquqi status verilməyəcəkdir.”

28 May – Respublika Günü münasibətilə rəsmi qəbulda nitqindən (27 may 2014-cü il)

***

“Münaqişənin beynəlxalq hüququn normaları və prinsipləri, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü çərçivəsində tezliklə həll olunması regionumuz üçün mühüm əhəmiyyətli məsələdir. Bu münaqişənin nizamlanması Cənubi Qafqaz regionunda yeni mühit, sülh və əməkdaşlıq ab-havası yaradacaqdır.”

Avropa Komissiyasının sədri Joze Manuel Barrozu ilə görüşdən sonra mətbuata bəyanatından (14 iyun 2014-cü il)

***

“Alimlərimiz mənim təşəbbüslə İrəvan xanlığı haqqında böyük elmi əsər yaratmışlar. Bunun çox böyük əhəmiyyəti vardır. Ancaq bu əsər daha çox faktoloji və elmi məsələləri əks etdirir. Hesab edirəm ki, daha geniş auditoriyaya çatdırmaq üçün kiçik həcmli broşürlər də buraxılmalıdır. Hesab edirəm ki, Xarici İşlər Nazirliyi, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası və Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi birlikdə belə broşürlər hazırlamalıdır ki, müxtəlif dillərdə nəşr edilsin və xarici ictimaiyyətə çatdırılsın. O cümlədən İrəvanın 1918-ci ildə Ermənistana verilməsi faktları da geniş auditoriyaya məlum deyildi. Bu məsələni mən birinci dəfə qaldıranda, bu, bəziləri üçün, necə deyirlər, bir yenilik kimi görünürdü. Ancaq bu, realıqdır, bunu hazırda Azərbaycanda hər kəs bilir və imkan düşdükcə biz bunu beynəlxalq konfranslarda, forumlarda, tədbirlərdə daim qeyd etməliyik. Çünki bu, tarixi həqiqətdir.”

Azərbaycanın diplomatik xidmət orqanları rəhbərlərinin beşinci müşavirəsində çıxışından (7 iyul 2014-cü il)

***

“Bu gün biz yaxşı bilirik ki, Ermənistan dövləti tarixi Azərbaycan torpaqlarında yaranıbdir. İrəvan xanlığı, Zəngəzur, Göyçə mahalı bizim tarixi torpağımızdır. Biz azərbaycanlılar o torpaqlara qayıtmalıyıq və qayıdacağıq. Biz öz ərazi bütövlüyümüzü bərpa etməliyik. Dağlıq Qarabağ əzəli Azərbaycan torpağıdır. Həmişə belə olub, bu gün də belədir, sabah da belə olacaq. Sadəcə olaraq, 1990-cı illərin əvvəllərində baş vermiş hadisələr nəticəsində müvəqqəti olaraq torpaqlarımız işğal altına düşmüşdür. Ancaq biz öz suverenliyimizi bərpa edəcəyik. Bütün işğal edilmiş

torpaqlarda, o cümlədən Şuşada, Xankəndidə Azərbaycan bayrağı qaldırılacaqdır. Bu, bizim məqsədimizdir. Bu məqsədə doğru gedirik və biz bu məqsədə çatmaq üçün daha da güclü ordu yaratmalıyıq.

...Azərbaycan xalqı öz ordusunu sevir, ona inanır, güvənir.”

*Ağdamdakı “N” sayılı hərbi hissədə çıxışından
(6 avqust 2014-cü il)*

***

“Azərbaycan ordusu bu bölgədə ən güclü ordudur. Həm döyüş qabiliyyəti, həm də peşəkarlıq, hərbi-texniki təchizat ən yüksək səviyyədədir. Sadəcə olaraq hələ ki, danışıqlar prosesi davam edir. Müəyyən ümidlər var.”

*Ağdam rayonunda 632 məcburi köçkün ailəsi üçün salınan
yeni qəsəbənin açılışında çıxışından
(6 avqust 2014-cü il)*

***

“Hesab edirik ki, Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsi həll olunarsa və sülh bərqərar edilərsə bu, bütün tərəflərin maraqlarına xidmət edəcək. Buna görə də əlbəttə ki, regional əməkdaşlığı artırmaq üçün biz çoxlu işlər görürük. Məsələn, bizim Gürcüstanla ikitərəfli əlaqələrimiz regional əməkdaşlığın və Cənubi Qafqazda əməkdaşlığa necə nail olmağın çox yaxşı nümunəsidir. Əgər Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsi öz həllini taparsa, o zaman Ermənistan enerji, təhlükəsizlik, nəqliyyatın təhlükəsizliyi kimi layihələrimizə qoşula bilər. Ümid edirik ki, Rusiya hökumətinin də eyni maraqları var. Çünki hər bir ölkə öz sərhədləri xaricində sülh və dostluq mühitinin olmasında maraqlı olmalıdır. Buna görə də hesab edirəm ki, münaqişənin həlli yolunun tezliklə tapılması çox vacibdir. Çünki süni gərginliklərin olması siyasətinin istənilən qonşuya fayda verməsini düşünmürəm. Qonşu sabitlikdə maraqlı olmalıdır, regionda sabitlik isə sizin ölkənizdə və bölgənizdə sabitlik deməkdir.”

*51-ci Münxen Təhlükəsizlik Konfransı çərçivəsində
“Ukraynadan əlavə - Avropada həll olunmamış münaqişələr”
mövzusunda panel müzakirəsində çıxışından
(7 fevral 2015-ci il)*

***

“Azərbaycan öz prinsiplial mövqeyindən əl çəkməyəcək. Biz bu mövqeyi müdafiə edəcəyik. Ermənistan isə bu işğalın yüksək qiymətini ödəyir - həm iqtisadi tənəzzül, həm müstəqillik qalıqlarının tamamilə itirilməsi, təmas xəttindəki itkilər, Ermənistan ordusunda artan fərariyyət halları. İndi Azərbaycan tərəfinə keçən erməni əsgərləri qeyd edirlər ki, Azərbaycan tərəfinə keçmək istəyənlərin sayı kifayət qədər çoxdur. Sadəcə olaraq qorxurlar, çünki orada əmr verilib ki, əgər kimsə Azərbaycan tərəfinə keçmək istəyərsə, onlar onu arxadan güllələməlidirlər, öldürməlidirlər. Yəni, budur realıq. Bu, işğalçı dövlətin ödədiyi qiymətdir və nə qədər ki, Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsi həll olunmayıb onlar bu qiyməti ödəyəcəklər.”

*Nazirlər Kabinetinin 2015-ci ilin birinci rübünün sosial-iqtisadi inkişafının
yekunlarına və qarşıda duran vəzifələrə həsr olunan iclasında giriş nitqindən
(10 aprel 2015-ci il)*

***

“Ərazi bütövlüyü beynəlxalq hüququn fundamental prinsipidir. Bu, BMT Nizamnaməsində əks olunub, bu, Helsinki Yekun Aktında da beynəlxalq hüququn fundamental prinsipi kimi təsbit edilib. Burada heç bir ziddiyyət olmamalıdır və aydın başa düşülməlidir ki, müqəddəratın müəyyən edilməsi hüququ dövlətlərin ərazi bütövlüyünü pozmamalıdır və istənilən dövlətin ərazi bütövlüyü ölkənin hökuməti və xalqının razılığı olmadan dəyişdirilə bilməz. Azərbaycanın ərazi bütövlüyü digər dövlətlərin ərazi bütövlüyü qədər dəyərlidir. Təəssüflər ki, dünyanın müxtəlif yerlərində aqressiv separatçılıq parçalanma siyasətini həyata keçirməyə çalışır. Ərazi bütövlüyünün pozulması münaqişələrin yaranmasına səbəb olur və Dağlıq Qarabağ münaqişəsi bu vaxta qədər həll edilsə idi, bəlkə də digər münaqişələrin şahidi olmazdıq.”

*III Qlobal Bakı Forumunun rəsmi açılış mərasimində
nitqindən (28 aprel 2015-ci il)*

***

“Biz həmişə dialoqun, bütün mürəkkəb məsələlərin danışıqlar masası arxasında etimad şəraitində həll olunmasının tərəfdarıyıq. Əlbəttə, müəyyən dərəcədə Rusiya ilə Qərb arasında etimad itirilib. Lakin, zənnimcə, onu bərpa etmək üçün səylər göstərməlidir. Dünyada, regionumuzda, Avropada təhlükələr xeyli çoxdur. Bu, ekstremizm, radikalizm, terrorizm, Avropa qitəsində faşizmin dirçəlməsidir. Bu məsələləri birlikdə həll etmək lazımdır.”

**“Rossiya-24” telekanalına müsahibəsindən
(29 aprel 2015-ci il)**

***

“...dünyanın ən mötəbər beynəlxalq təsisatı olan BMT Təhlükəsizlik Şurası dörd qətnamə qəbul etmişdir ki, onlar Ermənistan qoşunlarının Azərbaycan ərazisindən dərhal və qeyd-şərtsiz olaraq çıxarılmasını tələb edir. Lakin bu qətnamələr 20 ildən artıqdır ki, tətbiq olunmur.

Bu, ən böyük ədalətsizlik və beynəlxalq hüququn pozulmasıdır. Bu, bir daha nümayiş etdirir ki, beynəlxalq hüquq siyasi preferensiyalara malik olan və dünyada beynəlxalq münasibətlərə təsir edən dövlətlər tərəfindən selektiv şəkildə tətbiq olunur. Biz, eyni zamanda, humanitar fəlakətlə üzləmişdik. Dünyada adambaşına düşən ən çox sayda qaçqın məhz Azərbaycanda idi - 9,6 milyon əhalinin bir milyonu.”

**Asiya İnkişaf Bankının Rəhbərlər Şurasının 48-ci illik toplantısının açılış sessiyasında nitqindən
(4 may 2015-ci il)**

***

“Dağlıq Qarabağ əzəli Azərbaycan torpağıdır. Əsrlər boyu Azərbaycan xalqı bu torpaqlarda yaşamış, yaratmışdır. O torpaqlarda yaradılan tarixi abidələrimiz bir daha onu göstərir ki, bu, bizim tarixi, əzəli torpağımızdır. Nəinki Dağlıq Qarabağ bizimdir, hətta bugünkü Ermənistan tarixi Azərbaycan torpaqları üzərində qurulubdur. Biz hamımız bunu yaxşı bilirik. Dünya da bunu artıq bilir. İrəvan xanlığı, Göyçə, Zəngəzur mahalı bizim tarixi torpaqlarımızdır və biz azərbaycanlılar o torpaqlara da qayıtmalıyıq və qayıdacağıq.”

**Qaradağ rayonunda Hərbi Dəniz Qüvvələrinin yeni bazasının və
“N” sayılı hərbi hissənin açılışında çıxışından
(25 iyun 2015-ci il)**

***

“Münaqişə iki onillikdən çoxdur ki, davam edir. Azərbaycanın beynəlxalq səviyyədə tanınan hissəsi - Dağlıq Qarabağ və 7 digər rayonumuz 20 ildən artıqdır ki, Ermənistanın işğalı altındadır. BMT Təhlükəsizlik Şurası Ermənistan qoşunlarının işğal olunmuş ərazilərimizdən dərhal və qeyd-şərtsiz çıxmasını tələb edən 4 qətnamə qəbul edib. Lakin onlar icra olunmur. Ermənistan Dağlıq Qarabağı və 7 ətraf rayonu işğal edib, bir milyon azərbaycanlı bu təcavüzün qurbanına çevrilib və onlar məcburi köçkün və qaçqın vəziyyətinə düşüblər. İnsanlarımız Ermənistan tərəfindən etnik təmizləmə siyasətinə məruz qalıblar. Beynəlxalq hüquq normaları və BMT-nin Təhlükəsizlik Şurasının müvafiq qətnamələri əsasında münaqişənin tezliklə həll edilməsi Cənubi Qafqaz regionunun bütün xalqları üçün faydalı olardı.”

**Avropa İttifaqı Şurasının prezidenti Donald Tuskla birgə
mətbuat konfransındakı bəyanatından
(22 iyul 2015-ci il)**

***

“Bildiyiniz kimi, Dağlıq Qarabağ əzəli Azərbaycan torpağıdır. Əsrlər boyu Azərbaycan xalqı bu torpaqlarda yaşamışdır, yaratmışdır. Nəinki Dağlıq Qarabağ, eyni zamanda, qədim türk torpağı olan Zəngəzur da bizim əzəli torpağımızdır. XX əsrin əvvəllərində Zəngəzuru Azərbaycandan ayıraraq Ermənistanla verməklə əslində bütün türk dünyasının coğrafi bağlılığını artırıq. Bizim bağlılığımız təbii ki, gündən-günə güclənir. Amma coğrafi baxımdan biz bir-birimizdən ayrıyıq.”

*Astanada Türkdilli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurasının V Sammitindəki çıxışından
(11 sentyabr 2015-ci il)*

***

“Biz ölkəmizin ərazi bütövlüyünü bərpa etməliyik və edəcəyik. Dağlıq Qarabağ münaqişəsi beynəlxalq hüquq prinsipləri əsasında öz həllini tapmalıdır. Ölkəmizin ərazi bütövlüyü heç bir başqa ölkənin ərazi bütövlüyündən əhəmiyyətsiz deyil. Məsələ beynəlxalq hüquq çərçivəsində, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü çərçivəsində öz həllini tapmalıdır və tapacaq. Biz isə iqtisadiyyatımızı gücləndiririk, ordumuzu gücləndiririk və istənilən vaxtda lazımı tədbirləri də görəcəyik.

...Erməni diktatoru hətta Ermənistanın rəsmi mövqeyinə tamamilə zidd olan bəyanatlar verir. Bəyan edir ki, Dağlıq Qarabağ Ermənistanın ayrılmaz hissəsidir. Birincisi, Dağlıq Qarabağ Azərbaycanın tarixi, əzəli torpağıdır və beynəlxalq hüquq nöqteyi-nəzərindən Azərbaycanın ayrılmaz hissəsidir. Bunu bütün dünya ictimaiyyəti, BMT belə qəbul edir və heç bir ölkə Dağlıq Qarabağı Ermənistanın tərkib hissəsi kimi qəbul etmir, müstəqil qurum kimi də qəbul etmir və qəbul etməyəcək.”

*Nazirlər Kabinetinin 2015-ci ilin doqquz ayının sosial-iqtisadi inkişafının
yekunlarına və qarşıda duran vəzifələrə həsr olunmuş iclasındakı nitqindən
(12 oktyabr 2015-ci il)*

***

“... Ermənistanın bugünkü hakimiyyəti hərbi canilərdir, Xocalı soyqırımını törədənəldir. Azərbaycan torpaqlarının işğalında dinc əhaliyə qarşı aparılan etnik təmizləmə siyasətində fəal iştirak edənlərdir. Onlardan bundan artığını gözləmək mümkün deyil. Ancaq o da həqiqətdir ki, bu gün Ermənistanda hökm sürən xunta və diktatura rejimi Ermənistan xalqı üçün də təhlükəyə çevrilib.”

*Nazirlər Kabinetinin 2015-ci ilin doqquz ayının sosial-iqtisadi inkişafının
yekunlarına və qarşıda duran vəzifələrə həsr olunmuş iclasındakı nitqindən
(12 oktyabr 2015-ci il)*

***

“Əfsuslar olsun ki, müstəqillik illərinin lap əvvəlindən Azərbaycan erməni təcavüzünün qurbanına çevrilmişdir. Azərbaycanın beynəlxalq səviyyədə tanınan ərazilərinin Ermənistan tərəfindən işğalı bu günə kimi davam edir. Ermənistan tərəfindən yürüdülmə etnik təmizləmə siyasəti nəticəsində bir milyondan artıq azərbaycanlı qaçqın və məcburi köçkün vəziyyətinə düşmüşdür. 250 min azərbaycanlı Ermənistandan deportasiya olunmuş və etnik təmizləməyə məruz qalmışdır, 750 min nəfər isə öz ölkəmizdə məcburi köçkünə çevrilmişdir.”

*Parisdə UNESCO Baş Konfransının 38-ci sessiyasında çıxışından
(17 noyabr 2015-ci il)*

***

“Azərbaycanın 600-dən çox tarixi və memarlıq abidəsi erməni silahlı qüvvələri tərəfindən tamamilə məhv edilmişdir. Daxilində 40 min eksponat sərgilənən 22 muzey məhv edilmişdir. O cümlədən bizim tarixi irsimizə aid olan qiymətli nümunələr muzeylərdən oğurlanaraq sonradan müxtəlif hərraclarda satılmışdır. Erməni işğalçıları tərəfindən 10 məscid yerlə-yeksan olunmuşdur. Buna baxmayaraq, siz bu gün Bakının mərkəzində Azərbaycan hökuməti tərəfindən bərpa olunmuş erməni kilsəsini görə bilərsiniz. Bu, multikulturalizmə olan yanaşmada bir fərkdir, bu, dini tolerantlığa olan yanaşmada bir fərkdir və bu, bir daha terrorizmin heç bir dinə, milli mənsubiyyətə aid olmadığını nümayiş etdirir.”

*Parisdə UNESCO Baş Konfransının 38-ci sessiyasında çıxışından
(17 noyabr 2015-ci il)*

***

“İslamı terrorizmlə əlaqələndirmək tamamilə qəbul edilməzdir. Mən müsəlman ölkəsini, erməni terrorizmindən, işğalından, tarixi abidələrinin məhv edilməsindən əziyyət çəkən bir ölkəni təmsil edirəm. Əlbəttə ki, biz torpaqlarımıza qayıdacağıq, şəhərlərimizi bərpa edəcəyik, orada yeni məktəb və xəstəxanalar inşa edəcəyik, lakin tarixi abidələrimizi bərpa edə bilməcəyik. Ermənilər bizim tarixi irsimizi məhv ediblər, lakin onlar bizim iradəmizi, evlərinə geri qayıtmaq istəyən qaçqın və məcburi köçkünlərin, Bakıda və Azərbaycanın digər şəhərlərində dünyaya gələn, öz tarixi torpaqlarını heç vaxt görməyən, lakin doğma torpaqlarına qayıtmaq üçün qəlbində böyük iradə ilə yaşayan insanların nəvə və nəticələrinin iradəsini məhv edə bilməzlər. Onlar geri qayıdacaqlar! Biz Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü bərpa etmək üçün hər şeyi edəcəyik. Bir daha qeyd etmək istəyirəm ki, beynəlxalq hüquq normaları Azərbaycanın mövqeyini tamamilə dəstəkləyir. Eyni zamanda, Dağlıq Qarabağ Azərbaycanın tarixi torpağıdır. “Qarabağ” sözünün mənşəyi Azərbaycana məxsusdur. Bu, Qara Bağ deməkdir, bunun erməni dilində heç bir mənası yoxdur.”

*Parisdə UNESCO Baş Konfransının 38-ci sessiyasında çıxışından
(17 noyabr 2015-ci il)*

***

“Əlbəttə, əgər bu gün Ermənistanın arxasında güclü himayədarlar olmasa idi, bu məsələ çoxdan öz həllini tapardı. Ermənistan təkbaşına, xarici yardım almadan bizim qabağımızda duruş gətirə bilməzdi. Əlbəttə, bu gün Azərbaycan Ermənistandan bir neçə dəfə güclüdür, üstündür. Ancaq o da həqiqətdir ki, erməni lobbisi və müxtəlif ölkələrdə fəaliyyət göstərən erməni təşkilatları öz rolunu oynayırlar. Bu təşkilatlar müvafiq ölkələrin hökumətlərinə də təsir göstərir. Bax, bu amil bu gün münaqişənin həllində ən böyük əngəldir. Çünki Ermənistan təkbaşına beynəlxalq hüququ kobudcasına, bu dərəcədə kobud şəkildə poza bilməzdi.”

*Beşinci çağırış Milli Məclisinin ilk iclasında nitqindən
(24 noyabr 2015-ci il)*

***

“Azərbaycana qarşı erməni iddiaları, torpaq iddiaları və Sovet hökumətinin bu məsələdə ermənilərin tərəfini tutması əlbəttə ki, ölkəmiz üçün böyük problemlər yaratmışdı. Hələ 1980-ci illərin sonlarında Azərbaycanın əzəli torpağı olan Dağlıq Qarabağda, Dağlıq Qarabağ muxtar vilayətində xüsusi komitə yaradılmışdır və faktiki olaraq Dağlıq Qarabağ Azərbaycan tabeliyindən çıxarılmışdır. Bu, əlbəttə ki, xalqımıza qarşı məkrli planların tərkib hissəsi, onun başlanğıcı idi.

...Mən həmişə demişəm ki, əgər müstəqilliyimizin ilk illərində Heydər Əliyev hakimiyyətdə olsaydı, heç vaxt Dağlıq Qarabağ münaqişəsi yaranmazdı. Çünki mən özüm şəxsən yaxşı xatırlayıram ki, 1980-ci illərdə Heydər Əliyev Dağlıq Qarabağa, Şuşaya, Xankəndiyə gedəndə onu o yerli əhali necə qarşılayırdı - həm azərbaycanlılar, həm də ermənilər. Böyük hörmətlə, böyük sevgi ilə, gurultulu alqışlarla və bu, təbii idi. Çünki mən də o səfərlərdə atamla bərabər olmuşam və görmüşəm ki, doğrudan da orada qarşıdurma üçün heç bir əsas yox idi. Xatırlayıram, Şuşa şəhərində Vaqif məqbərəsinin açılışında qarlı bir hava idi. Orada erməni və Azərbaycan şairlərinin çıxışları olmuşdu. Erməni şairləri Azərbaycan dilində şeir söyləyirdilər. Özləri yazdıqları şeirləri söyləyirdilər. Yəni, doğrudan da heç

kimin ağına gələ bilməzdi ki, bu süni münaqişə yarana bilər. Ancaq yenə də demək istəyirəm ki, bu, xalqımıza qarşı törədilən böyük təxribat idi. Bunu erməni millətçiləri və sovet hökuməti törətdi.”

*Ölkə gənclərinin bir qrupu ilə görüşdə nitqindən
(29 yanvar 2016)*

***

“Biz Dağlıq Qarabağ bölgəsinin tarixini yaxşı bilirik. İndi XIX əsrdə ermənilərin oraya necə köçürülməsi barədə çox gözəl elmi əsərlər, kitablar yazılır. Hətta XX əsrin əvvəllərində çar Rusiyasında dərc edilmiş xəritələrə baxmaq kifayətdir görək ki, nəinki Dağlıq Qarabağda, indiki Ermənistan Respublikasında da əksər toponimlər Azərbaycan mənşəlidir.”

*Azərbaycan Ordusunun aprel qələbələrinin ildönümü ilə
əlaqədar bir qrup hərbcimizlə görüşdəki nitqdən
(30 mart 2017-ci il)*

***

“Cocuq Mərcanlıının bərpası tarixi hadisədir, bir daha onu göstərir ki, Azərbaycan xalqı heç vaxt bu işgalla barışmayacaq. Eyni zamanda, onu göstərir ki, Azərbaycan öz ərazilərini bərpa edəndən sonra bütün kəndləri, bütün şəhərləri yenidən quracaq.”

*Nazirlər Kabinetinin ilin birinci rübünün yekunlarına və qarşıda duran
vəzifələrə həsr olunan iclasdakı giriş nitqindən
(9 aprel 2017)*

***

“Şuşa məscidləri, Ağdam məscidləri, işğal altında olan digər şəhərlərimizin məscidləri ermənilər tərəfindən dağıdılıb. Bu cinayət bütün müsəlman aləminə qarşı törədilmiş cinayətdir. Biz istəyirik ki, bütün dünya müsəlmanları bunu bilsinlər.”

*Müsəlman ölkələrinin Azərbaycandakı səfirlərini və diplomatik
nümayəndəliklərinin rəhbərlərini qəbul zamanı nitqdən
(12 iyun 2017)*

***

“Azərbaycan münaqişənin sülh yolu ilə həllinə sadıqdır, lakin, eyni zamanda, Ermənistanın hərbi təxribatı davam edərsə, ölkəmiz BMT-nin xartiyasına uyğun olaraq, öz vətəndaşlarını qoruyacaq və lazım gələrsə, təcavüzkarı 2016-cı ilin aprelinde olduğu kimi yenidən cəzalandıracaq.”

*BMT-nin Baş Assambleyasının 72-ci sessiyasının açılışdakı nitqdən
(19 sentyabr 2017)*

***

“Münaqişənin həll olunmamasının səbəblərindən biri təcavüzkar qarşı beynəlxalq səviyyədə təzyiğin olmamasıdır.”

*Avropa İttifaqı Şurasının nümayəndə heyəti ilə görüşdəki giriş nitqindən
(3 oktyabr 2017)*

***

“Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ölkəmizin ərazi bütövlüyü çərçivəsində BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələri əsasında öz həllini tapmalıdır. Bunun başqa yolu yoxdur. Biz heç vaxt imkan verə bilmərik ki, torpağımızda ikinci erməni dövləti yaradılsın. Ölkəmizin ərazi bütövlüyü danışıqlar mövzusu deyil və heç vaxt olmayacaq. Biz, sadəcə olaraq, öz söylərimizi daha da artırmalıyıq və artırırıq. Əminəm ki, bu məsələ beynəlxalq hüququn norma və prinsipləri əsasında öz ədalətli həllini tapacaq, ölkəmizin ərazi bütövlüyü bərpa ediləcək.”

*Yeni Azərbaycan Partiyasının VI qurultayında nitqindən
(8 fevral 2018-ci il)*

***

“Bütün dünya Dağlıq Qarabağı Azərbaycanın ayrılmaz hissəsi kimi tanıyır. Heç bir ölkə bu qondarma qurumu tanımayıb və əminəm ki, heç vaxt tanımayacaq. Tarixi əsaslar da bizim mövqeyimizi gücləndirir. Çünki Dağlıq Qarabağ bizim əzəli, tarixi torpağımızdır. Beynəlxalq təşkilatların qərar və qətnamələri həm hüquqi, həm siyasi əsasları möhkəmləndirir.”

*Yeni Azərbaycan Partiyasının VI qurultayında nitqindən
(8 fevral 2018-ci il)*

***

“Bizim tarixi torpaqlarımız İrəvan xanlığıdır, Zəngəzur, Göyçə mahallarıdır. Bunu gənc nəsil də, dünya da bilməlidir. Mən şadam ki, bu məsələ ilə bağlı - bizim əzəli torpaqlarımızın tarixi ilə bağlı indi sanballı elmi əsərlər yaradılır, filmlər çəkilir, sərgilər təşkil olunur. Biz növbəti illərdə bu istiqamətdə daha fəal olmalıyıq və dünyanın müxtəlif yerlərində sərgilər, təqdimatlar keçirilməlidir. Çünki İrəvan bizim tarixi torpağımızdır və biz azərbaycanlılar bu tarixi torpaqlara qayıtmalıyıq. Bu, bizim siyasi və strateji hədəfimizdir və biz tədricən bu hədəfə yaxınlaşmalıyıq.

...Bütün mötəbər beynəlxalq təşkilatlar Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ilə bağlı bizim mövqeyimizi dəstəkləyir. BMT, ATƏT, Avropa Şurası, Avropa Parlamenti, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı, Qoşulmama Hərəkatı – bütün bu aparıcı təşkilatlar münaqişə ilə bağlı bizim mövqeyimizi dəstəkləyən qətnamələr, qərarlar qəbul etmişlər. Beləliklə, münaqişənin həlli üçün siyasi əsaslar da qoyulub. Hüquqi əsaslar onsuz da var. Bütün dünya Dağlıq Qarabağı Azərbaycanın ayrılmaz hissəsi kimi tanıyır. Heç bir ölkə bu qondarma qurumu tanımayıb və əminəm ki, heç vaxt tanımayacaq. Tarixi əsaslar da bizim mövqeyimizi gücləndirir. Çünki Dağlıq Qarabağ bizim əzəli, tarixi torpağımızdır. Beynəlxalq təşkilatların qərar və qətnamələri həm hüquqi, həm siyasi əsasları möhkəmləndirir.

...Bizim səylərimiz nəticəsində Ermənistan siyasi, iqtisadi, enerji, nəqliyyat dalanına çevrilib və əlbəttə ki, bu ölkənin gələcək inkişafı çox qaranlıqdır. Biz isə öz siyasətimizi davam etdirəcəyik və bütün imkanlardan, artan gücümüzdən, iqtisadi potensialımızdan, siyasi imkanlarımızdan, hərbi gücümüzdən istifadə edib məsələni həll etməliyik ki, ölkəmizin ərazi bütövlüyü təmin olunsun.”

*Yeni Azərbaycan Partiyasının VI qurultayında nitqindən
(08 fevral 2018-ci il)*

***

“Status-kvonu dəyişmək üçün Ermənistanın işğalçı qüvvələri zəbt olunmuş ərazilərdən dərhal çıxmağa başlamalıdır və Azərbaycan əhalisinə öz doğma yurdlarına qayıtmaq imkanı yaradılmalıdır. Bu münaqişə müasir tarixdə nəinki ən böyük ədalətsizlikdir, o cümlədən bizim o qədər də sabit olmayan regionumuzda daimi təhlükə və qeyri-sabitlik mənbəyidir. Buna görə də beynəlxalq hüququn prinsipləri, BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələri, Helsinki Yekun Aktı əsasında münaqişənin mümkün qədər tez həlli təmin edilməlidir. Bundan sonra regionumuzda sülh bərqərar ola bilər.”

*VI Qlobal Bakı Forumunun açılışında nitqindən
(16 mart 2018-ci il)*

***

“Beynəlxalq təşkilatlar Azərbaycanın mövqeyini dəstəkləyir, xüsusilə Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli ilə bağlı bizim ədalətli mövqeyimizi dəstəkləyir. Təkcə onu demək kifayətdir ki, son 15 il ərzində bir çox ən mötəbər beynəlxalq təşkilatlar münaqişə ilə bağlı bizim təklifimizi qəbul edərək çox önəmli qətnamələr qəbul etmişlər. Orada göstərilir ki, münaqişə ölkəmizin ərazi bütövlüyü çərçivəsində öz həllini tapmalıdır. BMT-nin Baş Assambleyası, Qoşulmama Hərəkatı, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı, Avropa Şurası Parlament Assambleyası, Avropa Parlamenti, İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatı, GUAM və digər təşkilatlar münaqişə ilə bağlı bizim mövqeyimizi dəstəkləyən qətnamələr qəbul etmişdir. Ondən əvvəlki dövrdə isə BMT Təhlükəsizlik Şurası və ATƏT qətnamələr qəbul etmişdir ki, bu, münaqişənin həlli üçün hüquqi baza yaradır.”

*Andiçmə mərasimində nitqindən
(18 aprel 2018-ci il)*

***

“Dağlıq Qarabağ Azərbaycanın ayrılmaz hissəsidir. Bunu tarix deyir, mədəniyyət deyir, bunu beynəlxalq hüquq deyir. Dağlıq Qarabağda keçirilmiş son qondarma “referendum” heç bir ölkə, heç bir beynəlxalq təşkilat tərəfindən tanınmayıb. Bu, bir daha onu göstərir ki, beynəlxalq aləm, bütün ölkələr Dağlıq Qarabağı Azərbaycanın ayrılmaz hissəsi kimi tanıyır. Biz öz prinsipial mövqeyimizi bundan sonra da gücləndirəcəyik. Azərbaycanın həm beynəlxalq müstəvidə, həm də regionda kifayət qədər imkanları var. Bizim iştirakımız olmadan bölgədə heç bir layihə icra edilə bilməz. Ermənistanda bu reallığı nə qədər tez başa düşsələr, münaqişə o qədər də tez həll edilər və bölgəmizdə sülh təmin olunar.”

*Ümummilli lider Heydər Əliyevin 95 illik yubileyinə həsr olunmuş
təntənəli mərasimdə nitqindən
(10 may 2018-ci il)*